

Anni Kaipainen

SAKKOVALITUSASIOIDEN KÄSITTELY KESKI-SUOMEN
KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Liiketalouden koulutusohjelma
2019

SAKKOVALITUSASIOIDEN KÄSITTELY KESKI-SUOMEN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Kaipainen, Anni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Huhtikuu 2019
Sivumäärä: 36

Asiasanat: Käräjäoikeus, summaarinen sakkomenettely, muutoksenhaku, suostumus, rikesakkomääräys, sakkomääräys, rangaistusmääräys

---

Opinnäytetyössä tutkittiin sarkkovalitusasioiden käsittelyä Keski-Suomen käräjäoikeudessa. Työn toimeksiantajana toimi Keski-Suomen käräjäoikeus. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Keski-Suomen käräjäoikeus toimii sarkkovalitusasioissa.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus on lainopillinen, oikeusdogmaattinen tutkimus, painottuu lakiin sakon ja rikesakon määräämisestä sekä tämän lain esitöihin. Menettelyn ollessa kohtuullisen uusi, oikeuskirjallisuutta aiheesta on rajatusti. Teoreettisessa osuudessa käsiteltiin summaarisen sakkomenettelyn käsitteitä, sekä menettelyn edellytyksiä.

Empiirinen tutkimus toteutettiin kvalitatiivisin eli laadullisin menetelmin rajatusta otannasta Keski-Suomen käräjäoikeuden päätöksistä summaarisen sakkomenettelyn muutoksenhakuasioissa. Empiirisessä tutkimuksessa vastattiin tutkimuskysymyksiin käyttämällä opinnäytetyön aineistoa ja lähdemateriaalia.

Tutkimuksesta saatiin tuloksena selvitys, miten sarkkovalitusasioita ratkaistiin Keski-Suomen käräjäoikeudessa vuosina 2017–2019. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sarkkovalitusasioista valitetaan eniten tulojen perusteella Keski-Suomen käräjäoikeudessa.

A PENAL APPEALS IN DISTRICT COURT OF CENTRAL FINLAND

Kaipainen, Anni

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Economics

April 2018

Number of pages: 36

Keywords: district court, summary fine procedure, appeal, consent, fixed petty fine order, fine order, penal order.

The thesis investigated the handling of fine appeals in the District Court of Central Finland. The commissioner of the thesis was the District Court of Central Finland. The aim of the thesis was to find out how the District Court of Central Finland is handling the complaints of summary fine procedure.

The theoretical part of the thesis is a juridical study that emphasizes the law of summary fine procedure and its preliminary works. Summary fine procedure is a moderately new law, therefore there is not plenty of legal literature about the procedure. Theoretical part of the thesis covers the concepts of the summary fine procedure and the conditions which must be fulfilled.

The empirical research of the thesis was executed with a qualitative method. Sampling was limited portion of judgements given by the District Court of Central Finland. In the empirical research, the research questions were answered using the source material of the thesis.

The thesis resulted in a report which tells how the District Court of Central Finland judged appeals in the summary fine procedure between 2017 and 2019. As a result of this study, it can be detected that the most common reason for the appeal in the District Court of Central Finland is person's income.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SUMMAARISEN SAKKOMENETTELYN KÄSITTEITÄ	7
2.1	Sakkomääräys	7
2.2	Sakkovaatimus	8
2.3	Rikesakkomääräys	9
2.4	Sisältö.....	10
2.5	Rangaistusvaatimus.....	10
2.6	Rangaistusmääräys.....	11
3	SAKKOMENETTELY	11
3.1	Summaarisen sakkomenettelyn edellytykset	11
3.2	Suostumus	11
3.3	Suppea esitutkinta	12
3.4	Automaattinen liikennevalvonta	13
3.5	Tilanteet, jossa sakkomenettelyä ei sovelleta	14
4	ROOLIT	15
4.1	Poliisin rooli sakkomenettelyssä.....	15
4.2	Syyttäjän rooli sakkomenettelyssä.....	16
5	MUUTOKSENHAKU KÄRÄJÄOIKEUDESSA	17
5.1	Muutoksenhaku käytännössä	17
5.2	Valitusperusteet.....	18
5.3	Valituskirjelmä.....	19
5.4	Valituksen tutkimatta jättäminen	20
5.5	Ylimääräinen muutoksenhaku	20
5.6	Virheen korjaaminen.....	21
5.7	Täytäntöönpano.....	21
6	TUTKIMUS	22
6.1	Valitukset rikesakkomääräyksistä.....	22
6.2	Valitukset sakkomääräyksistä.....	24
6.3	Valitukset rangaistusmääräyksistä.....	27
6.4	Yhteenveto päätöksistä	29
7	POHDINTAA.....	33
	LÄHTEET.....	34

1 JOHDANTO

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010 (jäljempänä sakkomenettelylaki) astui voimaan vuonna 2016. Laki tulee sovellettavaksi asioissa, jotka ovat selviä ja yksinkertaisia. Tällaisilla asioilla tarkoitetaan rikkomuksia, joissa ankarin mahdollinen rangaistus on sakko tai kuusi kuukautta vankeutta. Myös rikesakkoihin voidaan soveltaa summaarista sakkomenettelyä, jos rikesakosta on erikseen laissa säädetty. Sakko-rangaistuksen tai rikesakon lisäksi edellytyksenä menettelylle on, ettei menettämisuuramus ylitä tuhatta euroa. (Sakkomenettelylaki 1 §.)

Uudistuksella on tarkoitus virtaviivaistaa yksinkertaisen asioiden menettelyä, sekä käyttää viranomaisvoimavaroja tarkoituksenmukaisesti. Uudistuksen tarkoituksena on vähentää työvaiheita, ja täten helpottaa esimerkiksi syyttäjien työmäärää. Rutiiniluonteiset, selvät ja yksinkertaiset asiat, jotka vaativat tuomioistuimen täytäntöönpanokelpoista ratkaisua nopeasti, vievät paljon aikaa ja ovat yhteiskunnalle kalliita. (HE 94/2009 vp, 13; Jokela 2016, 50.)

Vuonna 2018 summaarisessa sakkomenettelyssä ratkaistiin syyttäjälaitoksissa yhteensä 35 715 tapausta (valtakunnansyyttäjävirston www-sivut 2019). Lakimuutos on tuonut muutoksia syyttäjän ja valvontaviranomaisten työhön, koska sakkomenettelyn mukainen ratkaisutyö tapahtuu riippumattoman tuomioistuimen ulkopuolella.

Sakkomenettelylakiin on tulossa lakimuutos kesäkuussa 2019, jonka tutkiminen on tässä opinnäytetyössä jätetty niukaksi, koska tutkimuksessa on sovellettu ratkaisuhetkellä voimassaolevaa lainsäädäntöä. Lakimuutos tuo muutoksia esimerkiksi lain soveltamisalaan sekä suostumuksen antamiseen.

Opinnäytetyön tarkoitus on tarkastella sakkomenettelylakia sekä siihen liittyvää muutoksenhakua Keski-Suomen käräjäoikeudessa. Tutkimuksella halutaan selvittää miten Keski-Suomen käräjäoikeus toimii sakkovalituksen käsittelyssä, ja millaisia sakkovalituksen perusteita on tapauksissa käytetty, sekä millä perusteella Keski-Suomen käräjäoikeus on jättänyt tapauksia tutkimatta. Tutkimusaineistona toimii rajattu otanta Keski-Suomen käräjäoikeuden päätöksiä vuosilta 2017–2019.

Opinnäytetyön teoriaosuus on lainopillinen, oikeusdogmaattinen tutkimus, jonka tarkoitus on tulkita lakien sekä esitöiden avulla summaarisen sakkomenettelyn periaatteita. Empiriaosan tutkimus toteutetaan kvalitatiivisella analyysillä ratkaistuista tapauksista. Tutkimuksen tarkoituksena selvittää, miten sakkovalitusasioita käsitellään ja ratkaistaan Keski-Suomen käräjäoikeudessa. Aiempia tutkimuksia aiheesta on toteutettu kvantitatiivisin menetelmin Oulun, Ylivieska-Raahen- ja Kainuun käräjäoikeudesta, mutta laadullista tutkimusta Keski-Suomen käräjäoikeudesta ei ole tehty.

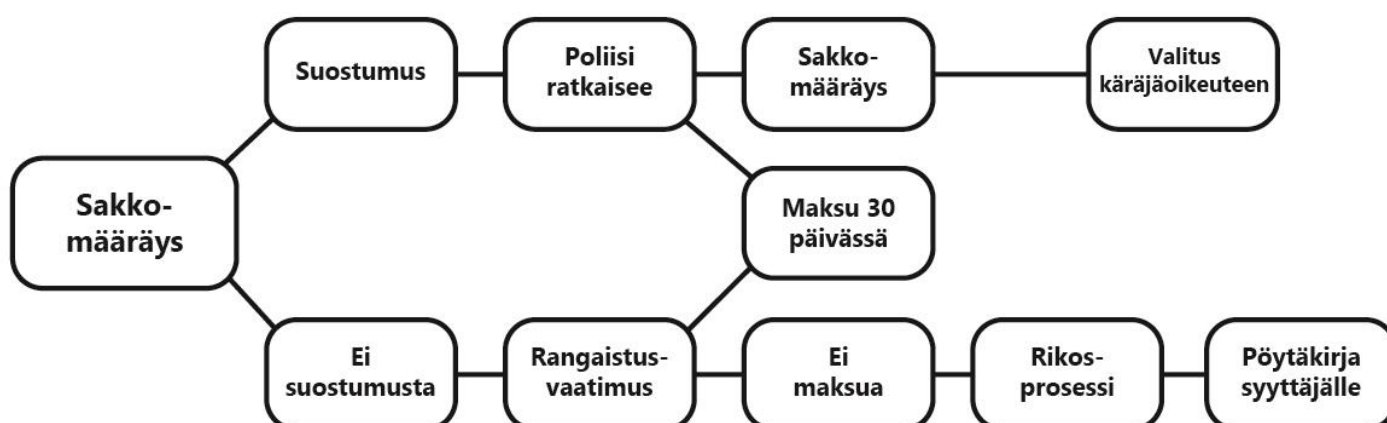
Empiirisessä tutkimuksessa pyritään vastaamaan tutkimuskysymyksiin käyttämällä opinnäytetyön aineistoa sekä lähteitä, jotka painottuvat sakkomenettelylakiin ja lain esitöihin, kuten hallituksen esitykseen laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä (HE 94/2009 vp).

2 SUMMAARISEN SAKKOMENETTELYN KÄSITTEITÄ

2.1 Sakkomääräys

Sakkomääräyksellä tarkoitetaan rikesakon ja menettämisseuraamuksen määräämistä (sakkomenettelylaki 2 §). Sakkomääräyksen seuraamuksena voi olla enintään 20 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus ja menettämisseuraamus. Rajoitus on kuitenkin rikkomuskohtainen, eli kahden tai useamman rikkomuksen yhteenlaskettu päiväsakkojen määrä voi olla enemmän kuin 20 päiväsakkoa. Tapauksessa, jossa yhdestä rikkomuksesta seuraamuksena on enemmän kuin 20 päiväsakkoa, annetaan sakkovaatimus. Päiväsakkojen rahamäärällä ei ole merkitystä sakkomääräyksen käyttämisessä. Sakkomääräyksellä voidaan ratkaista vain tietynlaisia rikkomuksia, jotka rikkovat esimerkiksi tieliikennelain tai ajoneuvolain säädöksiä. Sakkomääräys voidaan antaa myös seuraamukseksi näpistyksestä tai sen yrityksestä. Sakkomääräyksen poliisimiehen lisäksi voi antaa tullimies, erätarkastaja tai rajavartija (HE 94/2009 vp, 30–31; sakkomenettelylaki 3 §.)

Sakkomääräykseen tarvitaan suostumus, jonka voi antaa sakkomääräyksen antavalle tai esitutkintaa suorittavalle virkamiehelle. Kun suostumus otetaan vastaan, tulee viranomaisen selvittää ennen sakkomääräyksen antamista, että epäilty on ymmärtänyt suostumuksen merkityksen. (Tapani 2016, 209.)

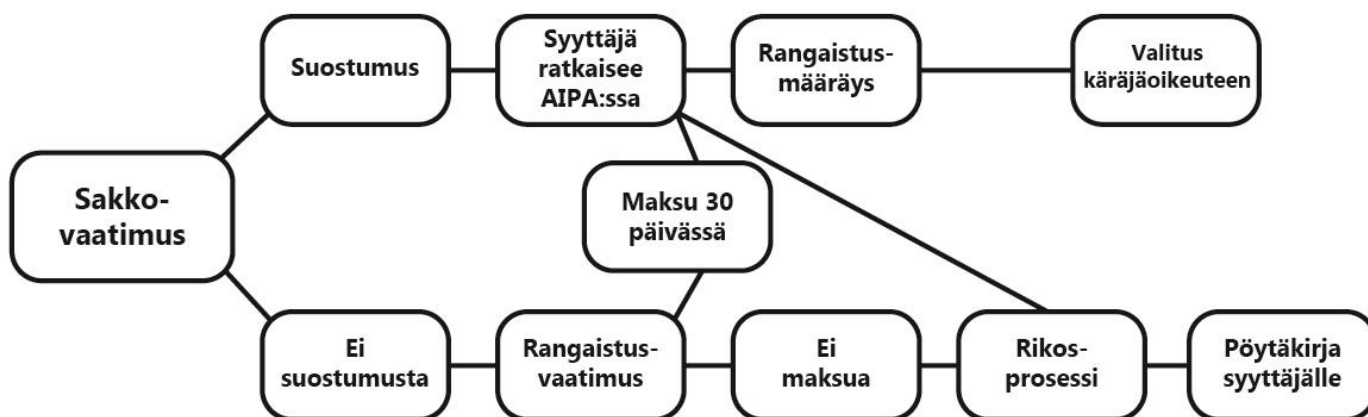

Kaavio 1. Sakkomääräyksen prosessi.

2.2 Sakkovaatimus

Sakkovaatimuksella tarkoitetaan epäillylle annettavaa vaatimusta, jolla hänelle vaaditaan sakkorangaistusta ja menettämisseuraamusta. Sakkovaatimus annetaan tilanteissa, jossa 20 päiväsakon raja ylittyy, eikä näin ole mahdollista antaa sakkomääräystä. Sakkovaatimus annetaan myös silloin, kun epäilty pyytää päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen muuttamista. Myös sakkomenettelylain 3 §:n 2 momentin mukaisissa asioissa, jotka eivät kuulu sakkomääräyksellä ratkaistaviksi, voidaan antaa sakkovaatimus. (Sakkomenettelylaki 2§; HE 94/2009 vp, 29.)

Poliisi antaa sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen, mutta vaatimus voidaan antaa myös syyttäjän pyynnöstä (Sakkomenettelylaki 3 §). Kun epäilty antaa sakkovaatimukseen suostumuksensa, poliisi lähettää asian syyttäjälle aineistopankkiin, eli AIPA-järjestelmään. Suostumukseksi katsotaan myös sakon tai rikesakon maksaminen osittain tai kokonaan 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiannosta. (Tapani 2016, 208.)

Kaavio 2. Sakkovaatimuksen prosessi.

2.3 Rikesakkomääräys

Rikesakkomääräyksellä tarkoitetaan euromääräistä varallisuusrangaistusta, joka on sakkoa lievempi rangaistus. Rikesakkoa voidaan käyttää vain eräissä rikkomuksissa, joista ei ole säädetty muissa laeissa ankarampaa rangaistusta. Enimmäismäärä rikesakolle on 200 euroa ja se on rahamäärältään kiinteä. Rikesakkomääräys on porrastettu kahdeksaan luokkaan: 20, 40, 70, 100, 120, 140, 170, ja 200 euroon. Rikesakon rahamäärä vaihtelee rikostyyppittäin, joista suurimmat rikesakot määrätään ajoneuvojen kuljettajille, esimerkiksi nopeusrajoitusten rikkomisesta. Kun poliisi havaitsee rikesakkomenettelyn piiriin kuuluvaa rikkomusta, voi hän antaa rikesakkomääräyksen välittömästi. Rikesakkomenettelyssä siis tuomiovalta on lähinnä poliisilla. Automaattiseen liikennevalvonnan rikkomuksiin sovelletaan myös rikesakkomenettelyä, jos ylinopeus on enintään 20 kilometriä tunnissa tai jos epäilty on ajanut liikennemerkkiä vastaan linja-auto- tai raitiovaunukaistalla. (Tapani 2016, 203–204; 206; HE 180/2017 vp, 105; Laki rikesakkorikkomuksista 986/2016 1 §.)

Rikesakkoa ei voida määrätä pienestä rikkomuksesta silloin, jos asianomainen teollaan osoittaa piittaamattomuutta tai välinpitämättömyyttä tieliikennesäännöksiä tai määräyksiä kohtaan (HE 180/2017 vp, 105). Rikesakkomenettelyä voidaan soveltaa vain sellaisissa virallisen syytteen alaisissa rikkomuksissa, jossa rangaistus on enintään sakko tai kuusi kuukautta vankeutta. Rikkomuksen tulee olla sellaisissa tilanteissa kuitenkin konkreettisesti vähäinen. (Tapani 2016, 204–206.)

Kaavio 3. Rikesakkomääräyksen prosessi.

2.4 Sisältö

Rikesakkomääräyksen, sakkomääräyksen ja sakkovaatimuksen sisältö on lähtökohtaisesti samanlainen. Määräys tai vaatimus on annettava kirjallisesti, ja se tulee olla antajan allekirjoittama. Allekirjoitus voidaan toteuttaa tarvittaessa myös sähköisesti. Asiakirjassa on mainittava epäilyn henkilötiedot, rikkomuksen tekoaika ja -paikka sekä ne lainkohdat, jota asiassa sovelletaan. Sakkovaatimuksessa ja sakkomääräyksessä on mainittava sakkorangaistus ja menettämisseuraamus, jota rikkomuksesta vaaditaan. Rikesakkomääräyksissä on mainittava rikesakon määrä sekä menettämisseuraamus. Sakkomääräyksessä ja rikesakkomääräyksessä on mainittava myös sakon maksuaika. Sakkovaatimukseen ja sakkomääräykseen on liitettävä tiedot rikosuhrimaksun määrästä. (Sakkomenettelylaki 8 §.)

2.5 Rangaistusvaatimus

Jos epäilty ei suostu asian käsittelemiseen sakkomenettelyssä, annetaan asiasta epäilylle tiedoksi rangaistusvaatimus. Vaikka epäilty ei antaisikaan suostumustaan asian käsittelemiseen sakkomenettelyssä, voi hän silti suostua siihen jälkikäteen 30 päivän harkinta-ajan aikana. Rangaistusvaatimus sisältää sakkorangaistuksen tai rikesakon sekä menettämisseuraamusta koskevat vaatimukset. Suostumukseksi katsotaan myös sakon tai rikesakon maksaminen kokonaan tai osittain 30 päivän kuluessa tiedoksiantosta. Silloin sakko vahvistetaan rikesakkomääräyksellä, sakkomääräyksellä tai rangaistusmääräyksellä. (Sakkomenettelylaki 2 §; HE 94/2009 vp, 28–29.)

Rangaistusvaatimus on sisällöltään samankaltainen kuin rikesakkomääräys, sakkomääräys ja sakkovaatimus. Rangaistusvaatimuksessa on mainittava sakkorangaistuksen tai rikesakon määrä sekä mahdollinen menettämisseuraamus. Rangaistusvaatimuksessa tulee myös mainita, että rikesakon tai sakon maksaminen osittain tai kokonaan määräajassa vahvistaa seuraamuksen, joka on mainittu sakkomääräyksessä, rikesakkomääräyksessä tai rangaistusmääräyksessä. (Sakkomenettelylaki 9 §.)

2.6 Rangaistusmääräys

Rangaistusmääräyksellä tarkoitetaan syyttäjän ratkaisua, joka annetaan sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen vahvistamisella. Sillä määrätään sakkorangaistus, menettämisseuraamus sekä rikosuhrimaksu. (Sakkomenettelylaki 2 §.) Tilanteessa, jossa epäilty on tyytymätön saamaansa määräykseen, voi siihen hakea muutosta valittamalla tuomiovaltaiselle käräjäoikeudelle (sakkomenettelylaki 34 §).

3 SAKKOMENETTELY

3.1 Summaarisen sakkomenettelyn edellytykset

Asia voidaan käsitellä summaarisessa sakkomenettelyssä silloin, kun siihen on saatu asianmukaiset suostumukset epäilyltä ja mahdolliselta asianomistajalta sekä heidän luopuessa mahdollisuudesta käsitellä asia suullisessa käsittelyssä (sakkomenettelylaki 1 §; 4 §; 5§). Sakkorangaistus voidaan virkamiehen toimesta määrätä yksinkertaisissa ja selvissä rikoksissa, kun niistä ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistusta. Seuraamukseksi voidaan myös määrätä rikesakkoa rikesakkolain mukaisesti. Sakkorangaistuksen lisäksi voidaan määrätä enintään 1000 euroa menettämisseuraamusta. (Sakkomenettelylaki 1 §.) Rikosasia voidaan ratkaista myös normaalissa rikosprosessissa huolimatta epäilyn suostumuksesta summaariseen sakkomenettelyyn, jos esimerkiksi rikos käsitellään samankaltaisten tekojen yhteydessä tuomioistuinkäsittelyssä. (HE 94/2009 vp, 28.)

3.2 Suostumus

Summaarisessa sakkomenettelyssä on vielä voimassa nelivaiheinen suostumus, jossa rikkomuksesta epäillyn tulee tunnustaa teko, hyväksyä määrättävä seuraamuksen määrä, luopua oikeudesta suullisen käsittelyyn sekä suostua asian ratkaisemiseen sakkomenettelyssä (Sakkomenettelylaki 4 §). Suostumus voidaan antaa syyttäjälle, tai esitutkintaa suorittavalle virkamiehelle. On tärkeää, että suostumuksen vastaanottava virkamies varmistuu siitä, että suostumuksen antaja ymmärtää suostumuksen merkityksen. Suostumuksen voi peruuttaa kirjallisesti syyttäjän kansliaan ennen kuin asia on

ratkaistu menettelyssä. Suostumukseksi katsotaan myös rikesakon tai sakon maksaminen kokonaan tai osittain 30 päivän kuluessa rangaistusvaatimuksen tiedoksiannosta. (HE 103/2017 vp, 10.) Summaarisessa sakkomenettelyssä asian käsittely vaatii myös asianomistajan suostumuksen (Sakkomenettelylaki 5 §).

Neliosainen suostumus tekee sakkomenettelystä kuitenkin raskaan, joka vaikeuttaa myös menettelyn käyttöä (HE 103/2017 vp, 4). Kesäkuusta 2019 alkaen lain sanamuoto tulee voimaan, jossa määrätään, että asia voidaan käsitellä summaarisessa sakkomenettelyssä, silloin kun epäilty suostuu siihen, ja luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn. Suostumuksen merkitys tulee selvittää epäilylle, sekä mikä on seuraamus, joka menettelystä koituu. (Sakkomenettelylaki 4 §.)

3.3 Suppea esitutkinta

Suppealla esitutkinnalla tarkoitetaan sakon ja rikesakon määräämiseen liittyvää esitutkintaa, jossa on kuultava asianomistajaa ja rikkomuksesta epäiltyä. Suppea esitutkinta toimitetaan esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 2 §:n mukaisesti. (Sakkomenettelylaki 7 §.) Esitutkintalain mukaisesti suppeassa esitutkinnassa ei ole tutkinnanjohtajaa, sekä kuulustelukertomukseen merkitään vain pääsisältö, jonka kuulusteltava lausuu. Näitä ei tarvitse kirjata erilliseen kuulustelupöytäkirjaan, vaan tähän kelpaa muukin asiakirja. (Esitutkintalaki 11 luku 2 §.)

Suppea esitutkinta voidaan suorittaa vain silloin, kun asia on selvä ja yksinkertainen (esitutkintalaki 3 luku 14 §). Suppeaa esitutkintaa on vanhastaan ollut heti rikoksen tapahtumapaikalla toimitettu tutkinta, jolloin epäillyn henkilötiedot ja lausuma on voitu kirjoittaa rangaistusvaatimus- tai rikesakkolomakkeelle. Suppea esitutkinta ja täydellinen esitutkinta poikkeavat myös toisistaan siten, että rikkomuksesta epäilylle ei tarvitse tehdä selkoa oikeudesta käyttää avustajaa esitutkinnassa, koska käytännössä avustajaa ei yleensä käytetä rikkomuksissa, jossa suppeaa esitutkintaa voidaan käyttää. Oikeus avustajan käyttöön epäilyllä kuitenkin on. Epäilylle tulee tulla selväksi, mistä häntä syytetään. Suppean esitutkinnan kuulusteluissa ei tarvita kuulustelutodistajaa. Kuulusteluun ei tarvita läsnäolijaksi alle 18-vuotiaan edunvalvojaa, huoltajaa tai sosi-

aaliviranomaista. Asianosaisille ei myöskään tarvitse varata tilaisuutta loppulausunnon antamiselle, koska suppean esitutkinnan asiat ovat yksinkertaisia ja selviä. (Helminen, Fredman, Kanerva, Tolvanen & Viitanen 2014, 41–42; 45–46.)

3.4 Automaattinen liikennevalvonta

Automaattisessa liikennevalvonnassa havaituissa rikoksissa tai muuten ajoneuvoa pysäyttämättä havaituissa rikoksissa, joissa seuraamuksena on rikesakko, voidaan käsitellä summaarisessa sakkomenettelyssä. Automaattisen liikennevalvonnan rikesakot poikkeavat muista käsiteltävistä rikoksista siten, ettei epäillyn suostumusta tarvitse pyytää etukäteen käsittelyyn. Automaattisen liikennevalvonnan rikesakkoa voidaan myös vastustaa jälkikäteen. (HE 94/2009 vp, 1.) Summaarista sakkomenettelyä sovelletaan rikkomuksiin silloin, kun ajoneuvoa on kuljetettu enintään 20 km/h yli sallitun nopeusrajoituksen, tai ajoneuvoa on kuljetettu linja-auto tai raitiovaunukaistalla, joka on osoitettu liikennemerkeillä. (Sakkomenettelylaki 14 §.)

Automaattisessa liikennevalvonnassa annettu rikesakkomääräys lähetetään luonnolliselle henkilölle, joka on rikoksen tekohetkellä ajoneuvorekisterissä ilmoitettu omistaja, haltija tai tilapäinen käyttäjä. Rikesakkomääräys voidaan siis lähettää ilman tosiasiallisen ajoneuvon kuljettajan selvittämistä. Rikesakkomääräys voidaan antaa myös ajoneuvon käyttövastaavalle, jos voidaan pitää selvitetynä, että hän on rikkomuksen aikana kuljettanut ajoneuvoa. Epäselvissä tilanteissa, käyttövastaavalta tulee tiedustella, kuka ajoneuvoa on kuljettanut rikkomuksen aikana. (Sakkomenettelylaki 15 §.)

Automaattisessa liikennevalvonnassa tai ajoneuvoa pysäyttämättä havaitussa liikenne rikkomuksissa voidaan rikesakkoa vastustaa 30 päivän kuluessa rikesakkomääräyksen tiedoksiannosta. Valitusta ei tarvitse perustella, ja se tehdään rikesakon määränneeseen poliisilaitoksen kansliaan tai toimipisteeseen (sakkomenettelylaki 18 §.) Tarvittaessa poliisipäällikkö voi poistaa vastustetun rikesakkomääräyksen ja rikos voidaan käsitellä joko summaarisessa sakkomenettelyssä tai normaalissa rikosprosessissa (sakkomenettelylaki 20 §).

3.5 Tilanteet, jossa sakkomenettelyä ei sovelleta

Summaarisessa sakkomenettelyssä ei voida käsitellä asiaa, jos epäilty tai asianomistaja ei ole suostunut menettelyyn tai suostumus on peruttu. Käsitteily jatkuu normaalissa rikosprosessissa myös silloin kun epäilty ei suostu luopumaan oikeudestaan suulliseen menettelyyn tai jos hän on eri mieltä rikosoikeudellisesta arvioinnista ja ei anna suostumusta asian käsittelyyn summaarisessa sakkomenettelyssä. (HE 94/2009 vp, 31.)

Summaarisen sakkomenettelyn ulkopuolelle jää myös rikokset, joissa on pakollinen oheisseuraamus, kuten ajokielto rattijuopumuksesta, jota ei voida määrätä tuomioistuimen ulkopuolella. Hallituksen esityksen (HE 103/2017 vp) mukaisesti sakkomenettelyn soveltamisalaa laajennetaan kuitenkin kattamaan myös rattijuopumusrikkomukset. Lakimuutos tulee voimaan kesäkuussa 2019 ja se kattaa myös ajokieltoseuraamusten määräämisen siirtymisen kokonaan poliisille (laki ajokorttilain muuttamisesta 96/2018 1 §).

Syyttäjän katsoessa, että rikoksesta on nostettava syyte, ei sitä voida käsitellä summaarisessa sakkomenettelyssä. Kysymyksessä on silloin teko, joka ei kuulu sakkomenettelyn piiriin tai teolla on yhteys muuhun asian yhteydessä käsiteltävään rikkomukseen, joka edellyttää syytteen nostamista. Syytteen nostamiselle voi olla myös joku muu painava syy, kuten teon toistuvuus tai ilmeinen piittaamattomuus lakia kohtaan. Tilanteissa, jossa syyttäjä nostaa asiasta syytteen, poistetaan sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus. (Sakkomenettelylaki 30 §.)

Menettämisseuraamuksen ollessa suurempi kuin 1000 euroa, asian käsittely päättyy summaarisessa käsittelyssä. Jos rikoksesta on aiheutunut sellainen vahinko asianomistajalle, joka vaatii tuomioistuinkäsittelyä, ei asiaa voida käsitellä sakkomenettelylain mukaisessa menettelyssä. (HE 94/2009 vp, 45.) Myöskään virkarikosasiaa ei käsitellä sakkomenettelyssä, joka on säädetty merilain (674/1994) 20. luvussa tai sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 2 §:ssä (sakkomenettelylaki 3 §).

Silloin kun syyttämättä jättämisen edellytykset täytyvät, syyttäjä saa jättää rangaistusmääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamatta (sakkomenettelylaki 30 §). Syyttämättä jättäminen voidaan tehdä joko prosessuaalisella perusteella, tai harkinnanvaraisella perusteella. Prosessuaalisia perusteita syyttämättä jättämiselle ovat, kun asiassa ei ole tapahtunut rikosta, syyttäjällä ei ole syyteoikeutta, syyteoikeus on vanhentunut tai ei ole todennäköistä syytä. Harkinnanvaraisia syitä ovat esimerkiksi vähäisyysperuste, jonka mukaan rikoksesta ei olisi odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, ja kokonaisuutena arvostellen rikoksen haitallisuus ja rikoksen epäillyn syyllisyyttä voidaan pitää vähäisenä. (VKS:2016:6 Dnro 23/31/16; laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 1 luku 7 §.)

4 ROOLIT

4.1 Poliisin rooli sakkomenettelyssä

Poliisi antaa sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen. Rangaistusmääräysmenettelyn muutoksen myötä poliisi voi antaa suoraan sakkoja eräissä rikkomuksissa. Poliisimies antaa myös rikesakkomääräyksen rikoksissa, jossa rikesakko on mahdollinen. Poliisilla on myös oikeus antaa enintään 20 päiväsakon suuruinen sakkomääräys ja menettämisseuraamus liikenteeseen liittyvissä rikkomuksissa sekä näpistyksissä. Kun poliisi on katsonut, että asia voidaan käsitellä summaarisessa sakkomenettelyssä, ja tarvittavat suostumukset on annettu, tulee hänen suorittaa asiasta suppea esitutkinta asian vaatimalla laajuustasolla. Jos poliisi kuitenkin katsoo, että hänen toimivaltansa ei riitä asiassa sakkomääräyksen antamiseen, antaa hän asiasta sakkovaatimuksen. (Jokela 2018, 966–967.) Kun rangaistusvaatimus annetaan tiedoksi rikoksesta epäillylle poliisimiehen tai muun valvontaa suorittavan virkamiehen toimeksiannosta, käynnistyy rangaistusmääräysmenettely (HE 94/2009 vp, 38).

Poliisipäällikön tehtävänä on valvoa rikesakkomääräyksen antamista. Hänen tehtävänä on myös poistaa rikesakkomääräys ja ilmoittaa viralliselle syyttäjälle, jos rikesakon määräys ei ole riittävä seuraamus rikkomuksesta. Rikesakon voi myös poistaa tilanteessa, jossa rikesakkomääräys on perusteeton tai rikkomus ei ole rikesakkolaissa tarkoitettu teko. (HE 94/2009 vp, 5.)

4.2 Syyttäjän rooli sakkomenettelyssä

Syyttäjä antaa rangaistusmääräyksen rikkomuksista, jossa seuraamus on yli 20 päivä-sakkoa ja asiasta on annettu valvontaa suorittavan virkamiehen sakkovaatimus. Syyttäjä voi myös pyytää lisäselvitystä asian ratkaisemiseksi. Rangaistusmääräystä ei voi kuitenkaan antaa asiasta, jossa edellytykset eivät ole lain mukaan täyttyneet tai jos asiasta selviää seikkoja, joiden perusteella rangaistusta ei tulisi määrätä. Syyttäjä voi lieventää tai korottaa annettua sakko- tai rangaistusvaatimuksessa vaadittua seuraamusta. Syyttäjä voi myös muuttaa rikosnimikettä tai tehdä päätöksen syyttämättä jättämisestä. (Jokela 2018, 966–967.)

Sakko- tai rangaistusvaatimus on ratkaistava viipymättä rangaistusmääräyksen antamisella. Sakkovaatimusta ei kuitenkaan voida ratkaista ennen kuin on kulunut kaksi viikkoa sakon tiedoksiannosta, koska epäilyllä on oikeus toimittaa päiväsakon määräämiseksi selvitystä tuloistaan tai elatusvelvollisuudestaan. Jos sakko- tai rangaistusvaatimus on puutteellinen tai virheellinen, on syyttäjän korjattava se viivytyksettä. (Sakkomenettelylaki 24 §; 25 §.)

Syyttäjä voi siirtää syyteharkinnassa olevan asian summaariseen sakkomenettelyyn tapauksissa, jossa edellytetään syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011 6 §) mukaista joustavuutta ja taloudellisuutta. Rikosasioiden käsittely tulee mahdollisuuksien mukaan käsitellä sakkomenettelyssä, joka on yhteiskunnalle taloudellisesti hyödyllisempi menettelytapa. Syyteharkinnassa syyttäjän tulee harkita, voidaanko asiaa käsitellä sakkomenettelyssä, joka yleensä selviää esitutkintapöytäkirjasta. Asian siirtämiselle edellytyksenä kuitenkin on, että syyttäjä katsoo sakko-, rangaistusmääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamisen edellytyksien olevan käsillä, joka tapahtuu syyteharkinnan loppupuolella. Silloin syyttäjä harkitsee syytteen nostamista ja sakkomenettelylain

mukaista ratkaisua. Syyttäjän syyteharkintavalta on itsenäinen ja riippumaton. (HE 94/2009 vp, 46; Laki syyttäjälaitoksesta 439/2011 7 §.)

Sakkomenettely valmistellaan syyttäjälaitoksen ja yleisentuomioistuimen sähköisessä AIPA-järjestelmässä, joka toimii käytännössä asiakirjapankkina. Vielä kehitteillä oleva AIPA-järjestelmä mahdollistaa asiakirjojen ja tietojen siirtämisen eri viranomaisten välillä. (HE 115/2016 vp, 9; HE 190/2017 vp 37.) Sakkoasiat saapuvat AIPA-järjestelmään PATJA-järjestelmästä eli poliisiasiaien tietojärjestelmä, joka on esitutkintaviranomaisen käytössä (Kumpula 2018).

Epäilyllä on oikeus toimittaa selvitys tulotiedoistaan syyttäjälle, vaikka hän onkin suostunut sakkomenettelyyn sakkovaatimuksessa ja rangaistusvaatimuksessa. (sakkomenettelylaki 25 §). Tämä tarkoittaa sitä, että epäilty voi suostua menettelyyn, mutta kiistää samalla nettotulonsa tai elatusvelvollisuutensa. Nettotulot voidaan kiistää silloin kun epäillyn keskimääräisessä kuukausitulossa on tapahtunut 20–25 % suuruinen muutos viimeisimmistä verotustiedoista. Kuukausituloon lasketaan ansio- ja pääomatulo sekä mahdolliset luontoisedut, joita epäilty saa. (HE 74/1998 vp, 34.)

5 MUUTOKSENHAKU KÄRÄJÄOIKEUDESSA

5.1 Muutoksenhaku käytännössä

Muutoksenhaku tapahtuu valittamalla käräjäoikeuteen sakkomääräyksestä, rikesakkomääräyksestä tai rangaistusmääräyksestä. Yksi lainoppinut jäsen riittää tekemään käräjäoikeuden päätösvaltaiseksi. Muutoksenhaku toteutetaan oikeudenkäymiskaaren 8. luvun mukaisesti soveltuvien osin. (Sakkomenettelylaki 34 §; 35 §.) Sen mukaisesti hakemusasia pannaan vireille käräjäoikeuden kansliassa kirjallisesti. Hakemus voidaan myös esittää suullisesti, mutta silloin sen tulee käydä selvästi ilmi asiakirjoista. Muutoksenhakuasia käsitellään yleisesti kirjallisesti. (Oikeudenkäymiskaari 8 luku 1 §.)

Sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa tiedoksiannosta. Rangaistusmääräyksessä valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa tiedoksiannosta. Kun poliisi on vahvistanut rangaistusmääräyksen sakkomääräykseksi sen jälkeen, kun epäilty on maksanut sakon kokonaan tai osittain, käytetään myös 60 päivän määräaika. (Sakkomenettelylaki 12 §; 35 §.) Valituksen määräaika voidaan laskea myös ensimmäisestä sakon osasuorituksesta silloin, kun suostumus on annettu jälkikäteisesti (HE 94/2009 vp, 48). Asianomistaja ja epäilty voivat molemmat hakea muutosta valittamalla. Asianomistaja voi hakea muutosta oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n mukaisesti esimerkiksi oikeudenkäyntivirheen vuoksi, tai vedoten siihen, että päätöksessä on sovellettu väärää lakia tai silloin, kun suostumusta käsittelyyn ei ole annettu oikeaoppisesti. (Sakkomenettelylaki 35 §.)

5.2 Valitusperusteet

Sakkomääräyksestä, rangaistusmääräysestä sekä rikesakkomääräyksestä voidaan valittaa vain rajatuin valitusperustein. Sakkomenettelylain mukaisesti valitusperusteita ovat tuomiovirhekantelu, suostumusperusteet ja väärän lain soveltaminen. (Sakkomenettelylaki 35 §.) Valitus tuomiovirheen perusteella perustuu oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n säännöksiin. Sen mukaan kantelu voidaan tehdä sillä perusteella, että tuomioistuin ei ole tuomionvoipa tai jos asia on otettu tutkittavaksi, vaikka siinä on ollut seikka, jonka johdosta asia olisi pitänyt jättää tutkimatta. Myös muusta oikeudenkäyntivirheestä voidaan tehdä kantelu siinä tilanteessa, jos virhe on vaikuttanut olenaisesti lopputulokseen. (Oikeudenkäymiskaari 31 luku 1 §.)

Asianomistaja tai epäilty voi valittaa annetusta määräyksestä sillä perusteella, ettei hän ole antanut suostumustaan pätevästi sakkomenettelylain mukaisesti. (sakkomenettelylaki 35 §). Sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja rangaistusmääräyksen antamisen edellytyksenä on tunnustaminen, ja se antaa riittävän näytön syyllisyyteen lievissä rikosasioissa, joita menettelyssä voidaan käsitellä. Virheen rasittaessa suostumuksen antamista on tilanne kuitenkin toinen. Jos suostumuksen antaja on sen antamishetkellä kykenemätön tilapäisesti tai pysyvästi ymmärtämään suostumuksen merkitys, voidaan suostumusta pitää esteellisenä. Tällainen tilapäinen kykenemättömyys voi tulla kyseen esimerkiksi asianosaisen ollessa voimakkaassa päihtymystilassa. Pitkäaikaisia

syitä suostumuksen antamisen estymiselle voi olla esimerkiksi terveydelliset tai sie-luntoiminnalliset häiriöt. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että suostumuksen vastaanot-tava virkamies kiinnittää huomiota suostumuksen antajan ymmärrykseen vaikuttaviin asioihin. (HE 94/2009 vp, 47.) Perustuslakivaliokunta pitää erittäin tärkeänä kiinnittää huomiota suostumuksen aitouteen ja vapaaehtoisuuteen, koska kysymyksessä on hen-kilön oikeusturva. Perustuslain (731/1999) 2 luvun 21 § mukaisesti henkilöllä on oi-keus saada asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa. (PeVL 7/2010 vp, 5.).

Sakkomääräyksestä, rikesakkomääräyksestä tai rangaistusmääräyksestä voidaan valit-taa myös sillä perusteella, että määräys perustuu väärän lain soveltamiseen (sakkome-nettelylaki 35 §). Se tulee kyseeseen tilanteessa, jossa harkintaan tulee ratkaisun rikos-oikeudellisen vastuun tai menettämisseuraamuksen asianmukainen ratkaiseminen. (HE 94/2009 vp, 47). Asian ollessa tulkinnanvarainen tai sitä on sovellettu toisin toi-sissa oikeusasteissa, ei vielä täyty väärän lain soveltamisen perustetta, vaan soveltami-sen tulee olla ilmeisen räikeää (Koponen 2017, 427).

5.3 Valituskirjelmä

Valituskirjelmä on osoitettava asianomaiselle käräjäoikeudelle ja siinä tulee mainita sakkomenettelylain mukaiset asiat. Siinä tulee olla mainittuna muutoksenhaun koh-teena oleva rikesakkomääräys, sakkomääräys tai rangaistusmääräys sekä miltä kohdin määräykseen haetaan muutosta. Muutoksenhaku on aina perusteltava, ja siihen tulee esittää mahdolliset tositteet, joihin vedotaan, sekä mitä niillä halutaan todistaa. Jos muutoksenhakua hakeva haluaa pyytää suullista käsittelyn toimittamista, tulee se mai-nita valituskirjelmässä. Valituskirjelmään tulee myös kirjata valittajan nimi, hänen laillinen edustajansa, yhteystiedot sekä osoite. Valittajan ja mahdollisen todistajan pu-helinnumero tai muut yhteystiedot tulee myös mainita, sekä kirjelmän tulee olla valit-tajan allekirjoittama. Valituskirjelmän liitteeksi tulee toimittaa kopio annetusta mää-räyksestä tai sen ollessa mahdotonta, tulee ratkaisu muutoin yksilöidä. (Sakkomenet-telylaki 35 a §.)

5.4 Valituksen tutkimatta jättäminen

Käräjäoikeus voi jättää valituksen tutkimatta valituksen ollessa puutteellinen siten, ettei se kelpaa perustaksi oikeudenkäynnille. Ennen tutkimatta jättämistä on kuitenkin annettava asiasta valittaneelle mahdollisuus täydentää valitustaan kehotuksin, joissa käräjäoikeuden on mainittava, mitä seuraamuksia kehotuksen laiminlyönnistä voi olla. (Sakkomenettelylaki 35 b §.) Valitus voidaan jättää heti tutkimatta, jos hakemuksesta ilmenee suoraan, ettei hakijalla ei ole muutoksenhakuoikeutta tai valitus on tullut selvästi määräajan jälkeen (HE 103/2017 vp, 61).

5.5 Ylimääräinen muutoksenhaku

Sakkomääräykseen, rangaistusmääräykseen ja rikesakkomääräykseen voidaan hakea muutosta myös ylimääräisellä muutoksenhaulla oikeudenkäymiskaaren 31 luvun perusteilla. Käytännössä tämä tarkoittaa tuomiovirhekanfeltua, tuomionpurkuperusteita, tuomion purkua, koska se on tehty väärällä nimellä tai toisena henkilönä, tai määräajan palauttamista koskevilla perusteilla. (HE 94/2009 vp, 48.) Määräajan palauttamista koskevat perusteet tulevat kyseeseen, jos asianomainen ei ole voinut hakea muutosta määräajassa laillisen esteen vuoksi. Näitä syitä katsotaan olevan sairaus tai yleisen liikenteen pysähtymisen vuoksi syntynyt este. Jos este on ollut jokin muu, käräjäoikeuden tehtävänä on tapauskohtaisesti harkita sen laillisuus. (Jokela 2018, 503.)

Ylimääräiseen muutoksenhakuun tehtävä hakemus on jätettävä käräjäoikeudelle vuoden kuluessa määräyksen antamisesta. Jos kuitenkin määräys on annettu toisena henkilönä tai väärällä nimellä, tätä määräaika ei ole. Ylimääräisen muutoksenhakun käsitteilyyn käytetään oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säädöksiä hakemusasioiden käsittelystä. (Sakkomenettelylaki 36 §.)

5.6 Virheen korjaaminen

Jos toimivaltainen virkamies havaitsee rikesakkomääräyksessä, sakkomääräyksessä tai rangaistusmääräyksessä virheen on se korjattava heti. Tällainen virhe voi olla lasku- tai kirjoitusvirhe taikka näihin rinnastettava muu virhe, kunhan seuraamus ei korjauksen myötä muutu ankarammaksi. Kuitenkin tarvittaessa ennen virheen korjaamista on annettava mahdollisuus määräyksen saaneelle tulla kuulluksi. (Sakkomenettelylaki 37 §.) Jos seuraamus lievenee, tulee siitä ilmoittaa heti oikeusrekisterikeskukselle, joka huolehtii määräykseen täytäntöönpanosta (sakkomenettelylaki 32 §).

5.7 Täytäntöönpano

Seuraamukset sakkomääräyksestä, rikesakkomääräyksestä tai rangaistusmääräyksestä pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisesti (sakkomenettelylaki 38 §). Sen mukaan sakko ja rikesakko pannaan täytäntöön kun seuraamus on määrätty ja sen on tullut lainvoimaiseksi. Täytäntöönpanosta huolehtii oikeusrekisterikeskus, ja se käyttää asiassa valtion puhevaltaa. Sakon maksaminen ei poista muutoksenhakukelpoisuutta asiaan. (Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002 2 §; 3 §; 6 §.) Määräyksen täytäntöönpanokelpoisuus halutaan sitoa määräyksen antamisajankohtaan, siksi määräys pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio ilman valitusajan päättymisen odottamista (HE 94/2009 vp, 49).

Jos määräyksen yhteydessä määrätään rikosuhrimaksu, se pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Rikesakkomääräys, joka on annettu ajoneuvoa pysäyttämättä havaitusta liikenneriikkomuksesta, kuitenkin tulee lainvoimaiseksi vasta kun 30 päivän määräaika on kulunut, eikä määräystä ole vastustettu. (Sakkomenettelylaki 38 §.)

6 TUTKIMUS

Tutkimuksessa käytetty aineisto on jaettu kolmeen teemaan, jotka ovat valitukset rikesakkomääräyksistä, sakkomääräyksistä sekä rangaistusmääräyksistä. Jaottelulla koitetaan selventää määräyksien eroja, sekä jäsenellä tutkimusta etenemään loogisesti. Tutkimuksessa käsitellään tapauksia opinnäytetyön teoriapohjan taustalta. Laadullisessa tutkimuksessa otanta on yleensä harkinnanvarainen, ja se pyritään valitsemaan teoreettisesti ja tarkoituksenmukaisesti perustellen. Tällöin aineiston laatu asettuu tärkeäksi tutkimuksessa. Aineiston tulee olla myös kattava siinä suhteessa, milaista analyysiä aineistosta pyritään tekemään. (Eskola & Suoranta 1998, 18, 60–61.)

Tutkimukseen on valittu 21 Keski-Suomen kärjäoikeuden päätöstä, jotka ovat annettu 2017–2019 välisenä aikana. Muutamaa Keski-Suomen kärjäoikeuden päätöksiä ei ole otettu tutkimuksessa huomioon, koska ne eivät ole olleet tutkimukselle sisällöllisesti tarkoituksenmukaisia. Päätöksistä neljä koski rikesakkomääräyksiä, kymmenen valitusta sakkomääräyksistä ja seitsemän koski rangaistusmääräystä.

6.1 Valitukset rikesakkomääräyksistä

Keski-Suomen kärjäoikeus on ratkaissut päätöksellään 17/1063, että valitus voidaan jättää tutkimatta, koska valitus on saapunut kärjäoikeuteen määräajan ulkopuolella. Määräaika rikesakkomääräyksen valituksella on 30 päivää (Sakkomenettelylaki 35 §). Kyseessä oleva valitus on saapunut kärjäoikeuteen 11. joulukuuta, ja rikesakko on annettu tiedoksi 21. syyskuuta. Kärjäoikeus voi jättää valituksen tutkimatta silloin, kun valituksesta ilmenee suoraan, että se on tullut määräajan ulkopuolella (HE 103/2017 vp, 61).

Päätöksessä 18/338 on kyseessä rikesakkomääräys liikenne rikkomuksesta. Tapauksessa rikesakkomääräys on annettu matkapuhelimen käytöstä ajon aikana, ja valittaja on perustellut puhelimen käyttöä siten, että hänen autonsa Bluetooth-järjestelmä ei hetkellisesti toiminut, ja hän joutui näin vastaamaan puhelimeen normaalisti. Valittajan mukaan tämä ei täytä tieliikennelain (267/1981) 103 §:n tai 24 a §:n 2 momentin

mukaista tahallista ja tuottamuksellista tekoa. Valituksen mukaan vaaditaan rikesakkomääräyksen muuttamista kirjalliseksi huomautukseksi. Kihlakunnansyyttäjä vastustaa valitusta, koska sakkomenettelylain mukaiset valitusperusteet eivät täyty. Käräjäoikeus perustelee valituksen hylkäämistä siten, että sakkomenettelylaki ei anna käräjäoikeudelle valtuutta lieventää rikesakkomääräystä kirjalliseksi huomautukseksi. Käräjäoikeus perustelee, että vastaaja on käyttänyt puhelintaan ainakin hetkellisesti kädessään, jolloin kyseessä on vähintäänkin tuottamuksellinen teko. Tämän vuoksi rikesakkomääräyksen antaminen ei ole perustunut väärän lain soveltamiseen.

Päätöksessä 18/585 käräjäoikeus on hylännyt valituksen sillä perusteella, etteivät sakkomenettelylain mukaiset valitusperusteet täyty. Valituksen on tehnyt vastaajan puoliso, joka ei myöskään ole pätevä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n mukainen oikeudenkäyntiavustaja. Tällaisessa tilanteessa valitus voidaan jättää tutkimatta automaattisesti, mutta käräjäoikeus on perustellut, että valituksen perusteet olisivat olleet käräjäoikeuden arvion mukaan samat, vaikka itse vastaaja tai pätevyys ehdot täyttävä lakimies olisi valituksen tehnyt, joten käräjäoikeus on antanut päätöksen valitusasiaan lopputuloksen pysyessä samana.

Päätöksessä 19/100671 vastaaja on valittanut rikesakkomääräyksestä, koska hän ei ollut antanut sakkomenettelylain 4 § mukaista suostumustaan sakkomenettelylain mukaiseen menettelyyn. Kihlakunnansyyttäjän lausuman mukaan rikesakkomääräys tulisi poistaa ja asiasta tulisi suorittaa esitutkinta. Käräjäoikeus puoltaa kihlakunnansyyttäjän lausumaa, ja katsoo, että valituskirjelmä on tuonut esiin rikesakkomenettelyyn liittyviä puutteita muun muassa vastaajan oikeuksiin liittyen. Tämän vuoksi vastaaja ei ole käräjäoikeuden mukaan voinut antaa pätevästi sakkomenettelylaissa tarkoitettua suostumusta asian käsittelyyn. Vastaajan valitus on hyväksytty ja rikesakkomääräys poistetaan.

6.2 Valitukset sakkomääräyksistä

Valitus voidaan jättää tutkimatta suoraan tilanteissa, jossa käräjäoikeus on pyytänyt täydennystä vastaajan valitukseen, mutta täydennystä ei ole toimitettu määräajan sisällä. Keski-Suomen käräjäoikeuden päätöksessä 18/669 ja 18/725 vastaajia on kehoitettu täydentämään valitusta muun muassa siltä osin, mihin laissa tarkoitettuun valitusperusteeseen valituksessa vedotaan. Molemmille täydennyskehotuksille on annettu 14 päivän määräaika sillä uhalla, että käräjäoikeus voi jättää asian tutkimatta, jos selvitystä ei toimiteta.

Päätös 17/410 koskee valitusta sakkomääräyksestä, joka on annettu kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta. Valituksessa vastaaja lausuu, että hän hakee muutosta sakkoon, koska ei ole kohtuullista, ettei hän olisi saanut ajaa pikkubussilla katsastukseen. Ajoneuvo oli poistettu liikenteestä ja katsastusaika oli varattu. Vastaajalla on ABECE-ajokortti, joka ei kuitenkaan oikeuta pikkubussin ajamiseen, jonka vaadittu ajokorttiluokka on D1. Sakkomääräykseen oli merkitty, että vastaaja on tunnustanut teon, luopunut oikeudestaan suulliseen käsittelyyn, suostunut summaariseen sakkomenettelyyn, hyväksynyt päiväsakon määrän ja hyväksynyt seuraamuksen. Syyttäjän lausuman mukaan valitus ei perustu sakkomenettelylain 35 § mukaisiin valitusperusteisiin. Keski-Suomen käräjäoikeus on päätöksessään perustellut, että poliisin antamaan sakkomääräykseen voidaan hakea muutosta valittamalla käräjäoikeudelta, jos siihen on sakkomenettelylain mukainen valitusperuste. Käräjäoikeuden käsityksen mukaisesti sakkomääräyksen antamisessa ei ole tapahtunut menettelyvirhettä tai tuomiovirhettä. Sakkorangaistuksen päiväsakkojen määrä ei poikkea tavanomaisesta rangaistuksesta sillä tavoin, että voitaisiin katsoa kyseessä olevan väärän lain soveltaminen. Vastaajan valitus ei sisällä sakkomenettelylain mukaista valitusperustetta, eikä sakkomääräystä voida muuttaa, joten valitus jätetään tutkimatta.

Päätöksessä 19/52 käräjäoikeus on hyväksynyt valituksen sillä perusteella, että sakkomenettelyyn annettua suostumusta ei ole annettu pätevästi. Tapauksessa on kyseessä rangaistusvaatimus liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, jota ei vielä valitushetkellä ollut vahvistettu sakkomääräykseksi. Vastaaja on tunnustanut teon, ei hyväksy seuraamusta, hyväksynyt päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen, suostunut summaariseen sakkomenettelyyn sekä luopunut oikeudestaan suulliseen käsittelyyn.

Valituksessaan vastaaja on ilmoittanut hakevansa muutosta sakkoon sillä perusteella, että hänen tulonsa ovat olleet todella pienet, josta hän oli toimittanut valituksen liitteeksi todistuksen tulotiedoistaan. Käräjäoikeus siirsi asian syyttäjänvirastoon sillä perusteella, ettei käräjäoikeus ole toimivaltaa käsitellä rangaistusvaatimusta koskevaa valitusta. Vastaaja tämän jälkeen on ollut syyttäjänvirastoon puhelimitse yhteydessä, jossa hänelle on neuvottu, että jos ”hän maksaa sakosta vaikka viisi euroa, niin asia voidaan ottaa syyttäjänvirastossa käsittelyyn”. Vastaaja on täten toiminut saatujen ohjeiden mukaisesti, ja maksanut sakosta viisi euroa. Vastaajalle oli myös kerrottu, että syyttäjänvirastosta palataan asiaan myöhemmin, mutta yhteydenottoa ei kuitenkaan tullut koskaan. Vastaaja on katsonut, ettei ole missään vaiheessa antanut suostumustaan sakkomääräyksen antamiseen, vaan hän on toiminut saamiensa ohjeiden mukaisesti.

Syyttäjän lausunnon mukaan vastaaja ei ole antanut suostumustaan asian käsittelyyn summaarisessa sakkomenettelyssä. Käräjäoikeus päätöksessään perustelee, että sakkomenettelylain 4 §:n mukaisesti summaarisessa sakkomenettelyssä asia voidaan käsitellä vain siinä tilanteessa, kun epäilty tunnustaa teon, hyväksyy siitä määrättävän seuraamuksen, luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn, sekä suostuu asian ratkaisemiseen summaarisessa sakkomenettelyssä. Silloin kun suostumusta tiedustellaan, on sen yhteydessä epäilylle selostettava suostumuksen merkitys. Sakkomenettelylain 4 §:n mukaisesti suostumukseksi katsotaan myös sakon tai rikesakon maksamisen osittain tai kokonaan. Kyseisessä asiassa suostumukseksi on katsottu sakon osittainen maksaminen, ja asia on ratkaistu tämän perusteella. Keski-Suomen käräjäoikeuden mukaan asiasta käy riidattomasti ilmi, että vastaaja on maksanut sakon osittain vain sen vuoksi, että häntä on virheellisesti kehotettu tekemään niin. Käräjäoikeus myös katsoo, ettei vastaajalla ole ollut tarkoitusta antaa suostumusta maksamisella. Tämän vuoksi sakkomenettelylain mukainen valitusperuste suostumuksen pätevästi antamisesta täyttyy ja valitus hyväksytään sekä sakkomääräys voidaan poistaa.

Päätöksessä 18/154481 on kyseessä valitus sakkomääräyksestä, joka on annettu liiketurvallisuuden vaarantamisesta. Vastaaja valituksessaan lausuu, että hakee muutosta määrättyyn sakkoon, koska hän kiistää itse tekemuodon, jonka kiistämistä häneltä ei kysytty. Vastaajalta oli kysytty sakotustilanteessa, kiistääkö hän mitatun nopeuden,

jota vastaaja ei kiistä. Vastaaja lausuu, että sakotustilanteessa oli tilannepaikalla pimeää ja muuta liikennettä. Poliisipartion pysäyttäessä, oli samanlainen auto ohittanut vastaajan, joten on mahdollisuus siihen, että keskinopeus on mitattu toiselle samantyyppiselle autolle, on ilmeinen. Vastaaja kertoo, että pysäytyshetkellä hänen nopeutensa on ollut muun liikenteen mukainen. Syyttäjän lausuman mukaan valituksesta on tulkittavissa, ettei vastaaja ole tunnustanut tekoa sakkomääräyksen antamistilanteessa. Valituksen perusteella on myös epäselvyyttä siitä, onko vastaaja antanut pätevästi suostumuksensa sakkomenettelyyn. Käräjäoikeus on todennut, ettei suostumusta menettelyyn ole annettu pätevästi, ja sakkomääräys on poistettava.

Keski-Suomen käräjäoikeus päätöksellään 18/134974 poistanut sakkomääräyksen sillä perusteella, että sakkomääräys on perustunut väärän lain soveltamiseen. Tapauksessa on kyseessä liikenneturvallisuuden vaarantaminen, joka on tapahtunut tilanteessa, jossa vastaaja ei ole väistänyt risteävää tietä ylittänyttä polkupyöräilijää kääntyessään risteyksessä. Teko on ollut omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle. Vastaaja on tilanteessa törmännyt pyöräilijään pyörätien jatkeella risteyksessä. Vastaaja on valittanut käräjäoikeudelle sakkomääräyksestä sillä perusteella, ettei teko ole ollut rikos. Vastaaja ei ole ollut tilanteessa tieliikennelain 14 §:n 2 momentin mukaisesti väistämisvelvollinen, joten sakkomääräys on annettu väärällä perusteella. Syyttäjän lausuman mukaan vastaaja ei ole antanut tilanteessa pätevästi suostumusta sakkomenettelyyn, ja kyseessä on myös väärän lain soveltaminen. Valituksessa on esitetty myös toisen osapuolen vaatimus syylliseksi toteamisesta, joka tulee myös hylätä, koska se ei perustu lakiin. Käräjäoikeus on perustellut päätöksensä siten, että sakkomääräys on perustunut väärän lain soveltamiseen, eikä vastaaja ole voinut antaa suostumustaan pätevästi sellaiseen sakkoon, joka ei ole lain mukainen. Käräjäoikeus myös hylkää toisen osapuolen vaatimuksen syylliseksi toteamisesta lakiin perustumattomana.

Päätöksessä 19/5 kyseessä on sakkomääräys, joka on annettu kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta. Valituskirjelmässään vastaaja on lausunut, että sakon määrä on liian suuri hänen tämänhetkisten tuloihinsa nähden. Valitus on hylätty sillä perusteella, etteivät mitkään sakkomenettelylaissa mainitut valitusperusteet täyty. Myös tapauksissa 17/207 ja 17/571 on kyseessä valitukset sakkomääräyksistä, jossa vastaajat vaativat

päiväsakon rahamäärän laskemista. Käräjäoikeus on perustellut valitusten hylkäämistä siten, että päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteiden jälkikäteinen kiistäminen on hylättävä, koska sakkomenettelylaissa mainitut valitusperusteet eivät täyty. Valituksissa ei myöskään ole vedottu siihen, että kyseessä olisi sakkomenettelylain 37 §:n mukainen lasku- tai kirjoitusvirhe.

Päätöksessä 19/106170 on kyseessä valitus sakkomääräyksestä, joka on annettu kuluneuvon kuljettamisesta oikeudetta. Vastaaja on valituskirjelmässään lausunut, että sakon rahamäärää tulee alentaa, koska sakon määrä ei vastannut hänen tulojansa. Syyttäjä on vaatinut, että valitus hylätään, koska sakkomääräyksen muuttamiseen ei ole perusteita. Keski-Suomen käräjäoikeus on perustellut päätöstään siten, että sakkomenettelylaki ei suoranaisesti anna mahdollisuutta valittaa tällaisessa tilanteessa, mutta sakosta kuitenkin voidaan valittaa sillä perusteella, että sakkomääräys on perustunut väärän lain soveltamiseen. Tämän vuoksi käräjäoikeus katsoo, että valittajalla on oikeus saattaa päiväsakon rahamäärä käräjäoikeuden tutkittavaksi. Täten vastaajan sakkomääräystä alennettiin vastaamaan hänen tämän hetkisiä tulojaan.

6.3 Valitukset rangaistusmääräyksistä

Päätöksessä 18/741 on kyseessä sakkovaatimus, joka on vahvistettu syyttäjän antamalla rangaistusmääräyksellä. Vastaaja on pyytänyt rangaistusmääräyksen poistamista, koska hänen mielestään se on perustunut väärän lain soveltamiseen. Valituskirjelmän mukaan vastaaja on perustellut, että hänelle on annettu samasta rikkomuksesta kaksi rangaistusta. Sakkovaatimus on poliisin antama vaatimus, jossa rikkomuksesta vaaditaan sakkorangaistusta ja menettämisseuraamusta. Sakkovaatimus vahvistetaan syyttäjän rangaistusmääräysratkaisulla, joka määrää sakkorangaistuksen ja menettämisseuraamuksien määrät. (Sakkomenettelylaki 2 §.) Tässä tapauksessa vastaaja on siis ensiksi saanut rikkomuksestaan poliisilta sakkovaatimuksen, jonka syyttäjä on viivytyksettä ratkaissut rangaistusmääräyksellä. Syyttäjän sekä käräjäoikeuden mukaan vastaaja ei ole saanut samasta rikkomuksesta kahta rangaistusta, ja täten valitus on hylätty.

Päätöksessä 18/780 kärjäoikeus on jättänyt rangaistusmääräyksen tutkimatta, koska kärjäoikeus on kehottanut vastaajaa täydentämään valituskirjelmäänsä, eikä vastaaja ole toimittanut täydennystä annetun määräajan sisällä. Valitus voidaan jättää myös tutkimatta sellaisessa tilanteessa, jossa valitus on tehnyt rangaistusvaatimuksesta. Päätöksissä 17/75, 17/244 ja 17/399 on ollut kyseessä valitus rangaistusvaatimuksista. Valituksen tutkimatta jättäminen on perusteltu päätöksissä siten, että rangaistusvaatimus ei ole valituskelpoinen ratkaisu sakkomenettelylain mukaan. Sakkomenettelylain mukaisesti valituskelpoisia ratkaisuja ovat sakkomääräykset, rikesakkomääräykset ja rangaistusmääräykset (Sakkomenettelylaki 34 §).

Päätöksessä 18/143138 kärjäoikeus on hyväksynyt vastaajan valituksen. Valituksen kohteena on 22 päiväsakon suuruinen rangaistusmääräys, jonka perusteena on käytetty 2016 vuoden verotustietoja. Vastaaja lausuu valituskirjelmässään, että sakko tulisi määrätä 2017 vuoden verotustietojen perusteella. Syyttäjä on lausumassaan vastustanut valitusta, koska vastaajalla on ollut mahdollisuus esittää tuloistaan selvitys, eikä valituksen tutkimiselle ole perusteita. Sakkomenettelylain 25 §:n mukaisesti rikkomuksesta epäilty voi toimittaa kirjallisen selvityksen päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteista. Keski-Suomen kärjäoikeus on kuitenkin katsonut, että vastaajalla on ollut oikeus saattaa valitus kärjäoikeuden tutkittavasti. Kärjäoikeus on katsonut, että väärän lain soveltamista valitusperusteena tulee soveltaa siten, että valittajalla on oikeus hakea muutosta päiväsakon määräytymiseen käytettyjen tulojen perusteella. Syyttäjän antamaa rangaistusmääräystä on alennettu vastaamaan 2017 vuoden verotustietoja.

Kärjäoikeuden päätöksessä 19/102969 valitus on hyväksytty sillä perusteella, että asiaa käsiteltäessä on tapahtunut oikeudenkäyntivirhe. Asiassa on kyse rangaistusmääräyksestä, joka on annettu Salpausselän syyttäjänvirastosta vastaajalle liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Vastaaja on toimittanut kärjäoikeudelle valituksen, jonka mukaan vaaditaan päiväsakon rahamäärän laskemista. Keski-Suomen kärjäoikeus on pyytänyt Sisä-Suomen kihlakunnansyyttäjän lausumaa asiaan, jossa syyttäjä lausuu, että vastaaja on toimittanut selvityksen tuloistaan, mutta sitä ei kuitenkaan ole otettu huomioon asiaa ratkaistaessa. Koska tulokset oli kirjattu virheellisesti saapuneeksi AIPA-järjestelmään vasta rangaistusmääräyksen jälkeen, eikä selvitys ollut syyttäjän tiedossa asiaa ratkaistaessa, on asiaa ratkaistaessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe,

joka on olennaisesti vaikuttanut asian lopputulokseen. Käräjäoikeuden päätöksen mukaan lausuma viittaa siihen, että vastaajan päiväsakon rahamäärä on ollut liian suuri, ja asiaa ratkaistaessa on tapahtunut oikeudenkäyntivirhe. Tämän perusteella on olemassa sakkomenettelylain 35 § 1 momentin mukaisen peruste sakkomääräyksen poistamiselle.

6.4 Yhteenvedo päätöksistä

Tutkimuksessa käsitellyistä 21 päätöksestä seitsemässä oli kyseessä tapaus, jossa muutosta haetaan päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteisiin. Sakkomenettelylain 25 §:n mukaan rikkomuksesta epäilty voi toimittaa syyttäjälle selvityksen tuloistaan, jonka rangaistusmääräyksen antaja ottaa huomioon, jos se on toimitettu määräajan sisällä. Näissä muutoksenhakutilanteissa Keski-Suomen käräjäoikeuden päätöksissä oli laintulkinnallisia eroavaisuuksia, koska osassa ratkaisuisa valitus on hyväksytty väärän lain perusteella, ja päiväsakon rahamäärää on pienennetty, suurimmassa osassa päätöksistä valitus on kuitenkin hylätty sillä perusteella, ettei valitukselle ole ollut sakkomenettelylain mukaista valitusperustetta. Korkeimman oikeuden päätöksen KKO:2018:27 mukaan vakiintuneesti on katsottu, että väärän lain soveltaminen voi myös ilmetä väärän oikeusohjeen soveltamisena, relevantin oikeusohjeen ohittamisena tai oikeusohjeen virheellisenä tulkintana. Valitusperuste on sanamuotonsa ja tarkoituksensa nojalla laajempi soveltamisalaltaan sakkomenettelylain mukaisessa muutoksenhaussa.

Käräjäoikeuden päätöksissä antamista helpottaisi fraasipankin käyttäminen tiettyihin perusteluihin. Valmiiden fraasien käyttö nopeuttaa ratkaisuprosessia, koska samoja perusteluita ei tarvitse aina kirjoittaa uudestaan. Valmiit fraasit antavat päätökselle helpottavan pohjan, josta päätöstä on nopeampi lähteä perustelemaan tapauksen yksityiskohtaisilla tiedoilla. Esimerkiksi valmiita fraaseja voisi olla osassa ratkaisussa käytetyt ja lainsäädännöstä lainatut fraasit:

”Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 4 §:n mukaan asia voidaan käsitellä tämän lain mukaisessa menettelyssä, jos rikkomuksesta epäilty tunnustaa teon ja hyväksyy siitä määrättävän seuraamuksen sekä luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostuu asian ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä. Suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä epäilylle on selostettava suostumuksen merkitys.” (Keski-Suomen käräjäoikeus. Päätös 17/571.)

Kesäkuun 2019 lakimuutoksen jälkeen fraasia voitaisiin muuttaa muotoon:

”Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 4 §:n mukaan asia voidaan käsitellä tämän lain mukaisessa menettelyssä, jos rikkomuksesta epäilty suostuu asian ratkaisemiseen tämän lain mukaisessa menettelyssä ja luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn. Suostumuksen tiedustelemisen yhteydessä epäilylle on selostettava suostumuksen merkitys.”

Kirjallisen lausuman antamisesta syyttäjälle voitaisiin luoda fraasi:

”Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 25 §:n mukaan antamastaan suostumuksesta huolimatta epäilty voi toimittaa syyttäjälle kirjallista selvitystä päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteesta. Rangaistusmääräyksen antajan on otettava huomioon rahamäärään vaikuttava tai muuten asian ratkaisemiseen kannalta merkityksellinen ennen määräyksen antamista toimitettu selvitys ja muu tällainen hänen tiedossaan oleva seikka.” (Keski-Suomen käräjäoikeus. Päätös 19/102969.)

Valitusperusteista voitaisiin luoda fraasit:

”Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 35 §:n mukaan oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:ssä säädettyjen perusteiden lisäksi sakkomääräyksestä voidaan valittaa käräjäoikeuteen myös sillä perusteella, että määräys perustuu väärän lain soveltamiseen taikka rikkomuksesta epäilty tai asianomistaja ei ole pätevästi antanut 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua suostumusta”. (Keski-Suomen käräjäoikeus. Päätös 17/571.)

”Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan lainvoiman saanut tuomio voidaan tehdystä kantelusta tuomiovirheen perusteella poistaa:

1) jos oikeus ei ole ollut tuomionvoipa taikka jos asia on otettu tutkittavaksi, vaikka on ollut olemassa sellainen seikka, jonka johdosta oikeuden olisi omasta aloitteestaan pitänyt jättää asia tutkittavaksi ottamatta;

2) jos poissa oleva, jota ei ole haastettu, tuomitaan taikka jos henkilö, jota ei ole kuultu, muutoin kärsii haittaa tuomiosta;

3) jos tuomio on niin sekava tai epätäydellinen, ettei siitä käy selville, miten asiassa on tuomittu; tai

4) jos oikeudenkäynnissä on tapahtunut muu oikeudenkäyntivirhe, jonka havaitaan tai voidaan otaksua olennaisesti vaikuttaneen jutun lopputulokseen.” (Keski-Suomen käräjäoikeus. Päätös 17/571.)

Päätöksen muutoksenhausta voitaisiin luoda fraasi:

”Tähän päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla hovioikeuteen tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.” (Keski-Suomen käräjäoikeus. Päätös 18/143138.)

Yhtenäisyyttä päätöksiin toisi myös se, että jokaiseen päätökseen kirjattaisiin, mitä sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen tai rangaistusmääräykseen on kirjattu. Esimerkkinä päätöksessä 17/207 on kirjattuna, että vastaaja on tunnustanut teon, hyväksynyt seuraamuksen ja päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen, suostunut summariseen menettelyyn sekä luopunut oikeudestaan suulliseen käsittelyyn.

Päätöksen väliotsikot voisivat olla yhdenmukaisesti seuraavat:

- *Syyttäjä*
- *Vastaaja/valittaja*
- *Asia*
- *Vireille*
- *Selostus asiasta*
- *Valitus*
- *Syyttäjän lausuma*
- *Käräjäoikeuden ratkaisu*
- *Päätöksen perustelut*
- *Päätöslauselma*
- *Sovelletut lainkohdat*
- *Muutoksenhaku*
- *Allekirjoitus ja käräjäoikeuden kokoonpano*

Kaikkiin ratkaisuihin otsikoinnin mukaan olisi hyvä kirjata selvästi jäsenellen, mistä vastaaja valittaa, ja mikä on ollut syyttäjän lausuma asiaan. Osassa päätöksissä syyttäjän lausuma tulee esille vasta päätöksen perusteluissa. Valmiit asiakirjapohjat nopeuttavat ratkaisunantamista sekä yhdenmukaistavat päätöksiä sisällöllisesti.

7 POHDINTAA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten Keski-Suomen käräjäoikeus toimii sakkomenettelylain mukaisissa muutoksenhakutilanteissa, ja minkälaisia valitusperusteita tapauksissa on käytetty. Opinnäytetyön aihe oli rajattu otanta Keski-Suomen käräjäoikeuden päätöksiä, jotka ovat valikoitu tarkoituksenmukaisesti.

Opinnäytetyöprosessi eteni vaiheittain aihevalinnan jälkeen. Ensimmäiseksi aiheeseen perehdyttiin oikeuskirjallisuuden ja lainsäädännön avulla. Sen jälkeen kerättiin ensimmäinen osa aineistoa Keski-Suomen käräjäoikeuden järjestelmistä, jonka jälkeen teoriaosuuden kirjoittaminen alkoi. Teoriaosuuden kirjoittamisen jälkeen kerättiin toinen osa aineistoa edellä mainitulla menetelmällä.

Opinnäytetyön eettisyys varmistettiin siten, että tutkimuksessa käytetyissä päätöksissä ei mainita tutkimukselle epärelevantteja tietoja, kuten henkilöiden tulotietoja tai nimiä. Tutkimuksen jälkeen aineisto hävitettiin asianmukaisesti. Tutkimusta voidaan pitää luotettavana, sillä se on toteutettu aikaisemmin laaditun suunnitelman mukaisesti sekä tutkimusvaiheet on kuvattu. Kuvauksen perusteella tutkimus voidaan tarvittaessa toistaa. Työn luotettavuutta myös vahvistaa tutkimuksessa käytetyn otannan rajauksen perustelut.

Opinnäytetyöstä olisi voitu saada laajempi siten, että siihen otettaisiin lisäksi jonkun muun käräjäoikeuden päätöksiä. Tällöin tutkimuksessa olisi voinut selvittää eroavaisuuksia käräjäoikeuksien välillä, joka olisi voinut antaa erilaista näkökulmaa päätöksien sisältöihin.

Opinnäytetyöstä herää paljon jatkotutkimusaiheita. Esimerkiksi voitaisiin tutkia, minkälaisia valitusperusteita käytetään vuoden 2019 lakimuutoksen jälkeen, ja miten käräjäoikeus toimii muutoksenhakutilanteissa. Sakkomenettelyä voitaisiin tutkia myös syyttäjävirston näkökulmasta, koska syyttäjien työmäärä on sakkomenettelylain voimaantulon myötä kasvanut.

LÄHTEET

Esitutkintalaki 22.7.2011/805 muutoksineen.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 1. painos. Osuus-kunta Vastapaino.

HE 103/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

HE 115/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaanpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 180/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalletieliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 190/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta.

HE 74/1998 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle sakkoa, muuntorangaistusta ja rikesakkoa koskevien säännösten uudistamisesta.

HE 94/2009 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Helminen, K., Fredman, M., Kanerva, J., Tolvanen, M. & Viitanen, M. 2014. Esitutkinta ja pakkokeinot. 5. uud. p. Helsinki: Talentum.

Jokela, A. 2016. Oikeudenkäynti: I, Oikeudenkäynnin perusteet, periaatteet ja institutiot. 3., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Jokela, A. 2018. Rikosprosessioikeus. 5., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent Oy.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 1.6.2017. Dnro R 17/615. Päätös 17/410.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 10.12.2018. Dnro R 18/3406. Päätös 18/154481.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 10.9.2018. Dnro R 18/2100. Päätös 18/585.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 11.5.2018. Dnro R 18/1011. Päätös 18/338.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 15.2.2019. Dnro R 19/305. Päätös 19/106170.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 19.10.2018. Dnro R 18/2653. Päätös 18/143138.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 19.12.2017. Dnro R 17/2909. Päätös 17/1063.

Keski-Suomen kärjäoikeus. 23.1.2019. Dnro R 18/3620. Päätös 18/102969.

- Keski-Suomen käräjäoikeus. 23.3.2017. Dnro R 17/545. Päätös 17/207.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 25.10.2018. Dnro R 18/2525. Päätös 18/725.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 25.10.2018. Dnro R 18/2880. Päätös 18/741.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 28.7.2017. Dnro R 17/1519. Päätös 17/571.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 29.1.2019. Dnro R 18/3716. Päätös 19/52.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 29.11.2018. Dnro R 18/2749. Päätös 18/780.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 3.4.2017. Dnro R 17/589. Päätös 17/244.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 31.1.2017. Dnro R 17/65. Päätös 17/75.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 31.8.2018. Dnro R 18/2070. Päätös 18/134974.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 4.1.2019. Dnro R 18/3434. Päätös 19/5.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 5.10.2018. Dnro R 18/2385. Päätös 18/669.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 9.1.2019. Dnro R 18/3154. Päätös 19/100671.
- Keski-Suomen käräjäoikeus. 9.6.2017. Dnro R 17/497. Päätös 17/399.
- KKO:2018:27.
- Koponen, P. 2017. Ylimääräinen muutoksenhaku. 1. painos. Helsinki: Alma Talent.
- Kumpula, P. AIPA-hankkeen kuuleminen 21.3.2018 summaaristen riita-asioiden keskittämistä koskevasta hallituksen esityksestä (HE 190/2017) <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-178370.pdf>
- Laki ajokorttilain muuttamisesta 387/2018.
- Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689 muutoksineen.
- Laki rikesakkorikkomuksista 1986/2016 muutoksineen.
- Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010 muutoksineen.
- Laki sakon täytäntöönpanosta 672/2002 muutoksineen.
- Laki syyttäjälaitoksesta 439/2011 muutoksineen.
- Oikeudenkäymiskaari 4/1734 muutoksineen.
- PeVL 7/2010 vp. Perustuslakivaliokunnan lausunto hallituksen esityksestä HE 9/2010 laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
- Rikoslaki 19.12.1889/39 muutoksineen.

Suomen perustuslaki 731/1999 muutoksineen.

Tapani, J. 2016. Rikosoikeus: Rangaistuksen määrääminen ja täytäntöönpano. 3., uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.

Tieliikennelaki 267/1981 muutoksineen.

Valtakunnansyyttäjänviraston www-sivut 2019. www.vksv.fi

VKSV:2016:6 Dnro 23/31/16. Syyttämättäjättämispäätöksen laatiminen ja sisältö.